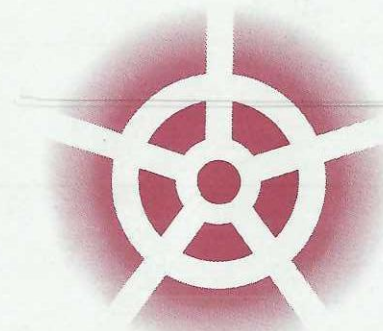

Psychologische Verkenningen
Individuele Verkenningen

41e Jaargang, no.1

oktober 1992

van boeken tijdens de zomerschool. Voor de duidelijkheid deze man was nog nooit eerder op ICASSI geweest en had van I.P. geen weet.

- Ik vind dit maar een bijzonder congres. Heel anders dan ik gewend ben op veel andere psychologische en medische bijeenkomsten.

* Hoe bedoelt U? Wat is er zo bijzonder?

- Het lijkt wel of de mensen met plezier deelnemen; ze lachen en kijken vrolijk. Op andere congressen gebeurt dat pas 's avonds aan de bar!

Th.J. Joosten,

P.S.

ICASSI '93 heeft plaats in BRNO (Tsjecho-Slowakije) van 18 juli tot 31 juli.

41^e jaargang, nr. 1

October 1992

**I N D I V I D U A L
P S Y C H O L O G I S C H E
V E R K E N N I N G E N**

is een uitgave van de

**Nederlandse Werkgemeenschap
voor Individual Psychologie**

redactie adres:

Potgieterlaan 21
2394 VA Hazerswoude Rijndijk
tel: 01714-16110

INHOUDSOPGAVE:

VOORWOORD	3
MEDEDELINGEN	5
ACTIVITEITEN AGENDA	11
KIND EN VERANTWOORDELIJK ZIJN	12
DIALOOG TUSSEN LICHAAM EN GEEST	15
ICASSI '92 ENIGE INDRUKKEN	22

lens van anderen. 's Avonds was hij vaak eenzaam en stond er maar een beetje bij. In de loop van de eerste week begonnen de anderen hem steeds meer te betrekken. Alhoewel hij lang niet altijd op hun aanbod in ging, ging hij zich toch minder kwetsend naar anderen gedragen. Mede door de hulp van de groep bleek hij ook te corrigeren en ontvankelijk voor feedback. Bij het afscheid was hij blij verrast toen de kinderen ook hem naar zijn adres vroegen. Verrast door de uitnodiging van de board zal ik volgend jaar weer met veel plezier de jongerengroep verzorgen.

Tenslotte

Voor onze vereniging is het nuttig nog te vermelden dat dhr. Joosten in de laatste bijeenkomst van het bestuur unaniem is gekozen als lid van het bestuur van ICASSI. Hij volgt Eric Blumenthal als een van de vertegenwoordigers van Europa op. De zittingsperiode is volgens het reglement voor vier jaar. Dat betekent ook dat gedurende deze periode door hem cursussen moeten worden verzorgd. Hiertoe is de Nederlandse inbreng voor de komende periode niet beperkt: aan mv. van Eldert is gevraagd om het komende jaar weer een bijdrage te willen leveren als lid van de staf.

Naar mijn mening kan worden gesproken van een succesvolle Nederlandse bijdrage aan het welslagen van deze 25ste ICASSI. En dat onze inbreng niet een eenmalige zaak is, mag blijken uit de hierboven vermelde benoemingen. Om u een beeld te geven van de sfeer op een ICASSI - en wellicht ook een stimulans voor u eens deel te nemen - een korte weergave van het gesprek dat ik had met de verkoper

Cursusaanbod

In het dagelijkse cursusaanbod was aan mv. Vonk en mv. van Eldert een bijdrage gevraagd in twee groepen om samen met de docent het aanbod te verzorgen. In de praktijk leverde dit veel vertaalwerk op.

Aan dhr. Joosten was gevraagd een cursus te verzorgen over: "Democratie in de school". Gedurende deze 14 dagen hebben vier deelnemers deze cursus gevolgd. Het internationale gezelschap bestond uit vier nationaliteiten: Letland, Duitsland, Canada en Nederland. Een intensieve en plezierige ervaring met deze vier mensen, allen voor het eerst op een ICASSI present.

Mv. van Eldert bericht het volgende:

Op ICASSI was ik dit jaar als staflid betrokken bij het jongeren programma. Dit betekende dat ik 's ochtend samen met dr. Patei Agatston verantwoordelijk was voor de "personal growth group for teens" (zelf ervaring) voor pubers van 12 - 14 jaar. In de middag leidde ik het spel-sportprogramma voor de jeugd. Er waren jongeren van verschillende nationaliteiten: Engeland, Nederland, Duitland, Zwitserland en de Verenigde Staten. Het was een hele toer om zowel in het Duits als in het Engels te moeten spreken en over en weer te vertalen. Dit leidde soms tot hilarische toestanden. De sfeer in de groep was open en ontspannen. De jongeren toonden in toenemende mate interesse in elkaar en waren in staat over conflicten te praten en elkaar positieve en opbouwende feedback te geven. Zo vond één van de jongens niet altijd aansluiting bij de rest. Zo nu en dan stelde hij zich behoorlijk storend op. Hij praatte door anderen heen, deed clownesk en toonde weinig respect voor gevoe-

VOORWOORD

"Alles kan anders zijn"

Toen het NWIP-bestuur met het STIP-bestuur afspraken maakte om te gaan samenwerken, vermoedde het niet dat het van zo korte duur zou zijn.

Als eerste werd het tijdschrift aangepakt. Het resultaat heeft u al onder ogen gehad:

"Individual Psychologische Verkenningen"

Een door het STIP-bestuur georganiseerde reünie, die een soort revival had moeten zijn, bleek bij de aanhang weinig interesse te krijgen. Helaas!

Alles bleek dus ook anders te kunnen zijn, zoals Alfred Adler ons al leerde.

Dat betekent dat ook de bundeling van krachten weer ontbonden is en de NWIP de enig overgebleven vereniging in Nederland is die het gedachtengoed van de Individual Psychologie probeert te verbreiden.

Een ontmoedigende ervaring.

Gelukkig zijn er voldoende bemoedigende ervaringen die daar tegen opwegen. Zo wordt op verschillende Hogescholen in Nederland les gegeven in de Individual Psychologie door docenten uit onze kring. Ook op het gebied van het onderwijs zijn er de nodige initiatieven.

Er gebeurt nog genoeg om voort te gaan.

De Individualpsychologische ideeën blijken in veel bredere kring aanvaard en gebruikt te worden dan men op het eerste gezicht zou zeggen. Enkele artikelen verderop in dit tijdschrift zijn daar een bewijs voor.

Maar we hebben **mensen** nodig, die bereid zijn mee te werken!

Het bestuur heeft vooral nodig:

1. Versterking van de redactie, vooral nu de STIP-mede-

werking is weggevallen.

2. Mensen die, alleen of samen, studiekringen willen vormen om de Individual Psychologie nader te verkennen en te verbreiden.
3. Artikelen en verslagen van onderzoek op het gebied van de Individual Psychologie.

We hebben u nodig! We wachten dan ook met spanning op uw reacties.

Overigens zal het blad in zijn nieuwe gedaante blijven verschijnen, doch zal de jaargangnummering gebaseerd zijn op eerdere uitgaven zoals het I.P. mededelingenblad om aan te geven dat we continuïteit nastreven.

Gerard Kulker
voorzitter

Door mv. Vonk, mv. Eldert en dhr. Joosten en enkele anderen werd zoals met de organisatie was afgesproken tijdens de dagelijkse cursusblokken uitvoering gegeven aan het kinder- en jeugdprogramma. In overleg met de kinderen van de basisschoolleeftijd en tieners is voor elke dag een ontspannende activiteit uitgevoerd (zwemmen, spelletjes, strand enz.)

(N.B. Voor sluitingsceremonie zie bijdrage van Marieke van Eldert)

Outreaching

Al enkele jaren is het een goed gewoonte om op de twee woensdagavonden in een naburige plaats een avond bijeenkomst te beleggen voor ieder die maar wil komen. Deze outreachingen zijn voornamelijk bedoeld voor de mensen van het gastland die niet behoren tot de vaste ICASSI deelnemers.

De eerste woensdagavond heeft Frank Walton (USA) gesproken over opvoeding van kinderen en met name teenagers. Helaas waren er voor deze bijeenkomst, aangekondigd als "Pedagogische problemen in de klas", maar weinig mensen naar de universiteit van Leiden gekomen.

Frank Walton had een heldere bijdrage en sprak deze voor een Individualpsycholoog op historische grond uit. Decennia geleden had Adler hier ook colleges gegeven; toen was er in Nederland beduidend meer belangstelling.

De tweede woensdagavond verzorgde Zivit Abramson (Israël) een demonstratie "gezinscounseling". Met ruim 25 aanwezigen was hier sprake van een ruime belangstelling voor een vorm van begeleiding die in ons land nauwelijks wordt toegepast.

Be as strong as this seed.

Dagenlang hebben we veel waarderende woorden mogen ontvangen voor deze sterk symbolisch getinte "openingsstunt". Hierna werd de opening door enkele bestuursleden voortgezet en afgesloten met een informeel bijeen-zijn.

Ook op de slotavond verzorgden mv. van Eldert en mv. Vonk een afscheidswoord. Aansluitend op het verhaal met de tuinkers, sloten we nu af met het uitdelen van rode gladiolen. De rode gladiool als symbool voor de gedachte dat uit iets kleins, iets groots, stevigs en moois kan groeien. Wij, als NWIP-bestuursleden, hopen dit te bereiken en geloven dat ICASSI '92 daar weer een nieuwe impuls voor gegeven heeft. De deelnemers werd een goede thuiskomst gewenst met de overtuiging dat elk ICASSI deelnemer in staat is hetzelfde te bereiken.

Ontspanning

Op maandagavond was door ons een professionele volksdansgroep uitgenodigd. In een van de grote ruimtes van het Congrescentrum gaven zij een prima gevarieerde show, waarbij ook geregeld de deelnemers werden betrokken.

Op de eerste vrijdagavond is er de traditionele "Culturele uitwisseling" geweest. Van elk land wordt dan een korte bijdrage op het podium verwacht. Als gastland hadden we dank zij de diplomatieke talenten van dhr. J. van Bodegom weten te bereiken dat we als eerste mochten optreden. Ons sketchje speelde zich af in het begin van de volgende eeuw waarin wij vertoefden in het Adler Dreikurs resthome. Met enkele woordspelingen en grappen op bekende Individual psychologen, een contest van het best sprekend Nederlands door een buitenlander en het zingen van een lied hadden we een in de smaak vallende start van de avond geboden.

MEDEDELINGEN

Ledenvergadering 7 december 1991

Deze vond vanwege de aansluitende lezing plaats in het van Gogh museum te Amsterdam. Een aparte ervaring in een aparte omgeving.

Wat jammer dat er niet meer belangstellenden waren voor de lezing van Prof. C.C. De Keyser.

Het verslag van de secretaris dat hieronder volgt, geeft u een overzicht van de activiteiten van het afgelopen verenigingsjaar.

Verslag van de secretaris 1990/91

Het is een jaar geweest waarin nog steeds de werkdruk op een te klein aantal mensen lag, niet in het minst verzaamd omdat enkelen veel energie en tijd in hun persoonlijk leven wilden steken.

Veel tijd en aandacht is gegaan naar het voorbereiden van workshops en het Mini-Icassi. De wat andere opzet van de bijeenkomsten en de nieuwe vormgeving van het blad vroegen veel energie en tijd. De werving bracht niet het gewenste resultaat, zodat dat een van de punten van bezinning van het komende verenigingsjaar zal worden.

Activiteiten:

jaarvergadering 1990

Video Hometraining. I.P.-praktijk voor opvoedingshulp en gezinsbegeleiding. I.P. in de actualiteit.

oktober/november 1990

3 thema-bijeenkomsten in Zwolle 3 x 20 deelnemers
workshop Dorothy Peven

23-28 maart 1991

7-8 september 1991

9 deelnemers
workshop bij de Telefonische
Hulpdienst in Haarlem "Het
bemoedigende gesprek".

Het Mini-Icassi ging door gebrek aan belangstelling niet door.

Mededelingenblad. Het blad verscheen vier keer. De "Special" verscheen in december 1990, het thema was: I.P. en enkele toepassingen". Vanaf maart/april verschijnt het blad als een gezamenlijke uitgave van NWIP en STIP. Ter ere hiervan heeft het een gedaanteverwisseling ondergaan.

Cursus: Het tweede semester van de in 1990 gestarte cursus ging door met de volgende blokken:

Blok I : Casuïstiek --> 10 deelnemers

Blok II : Oudergroepen--> 5 deelnemers

Blok III: Opvoeding en onderwijs --> 8 deelnemers

NB Vier deelnemers hebben aan alle blokken deel genomen.

De in september nieuw te starten cursus ging bij gebrek aan belangstelling niet door. De cursusfolders zijn gereed.

Bestuur: De NWIP-folder is gereed. Het bestuur kwam 10 keer bijeen. Punten: Voorbereiding bezoek D. Peven, voorbereiding Mini-Icassi. Themabijeenkomsten Zwolle plus evaluatie. Werving voor en geven van cursus. Samenwerking STIP. Alfred Adler Instituut.

Bibliotheek: De boeken die nog bij mv. Vos-Hekelaar lagen zijn nu bij Ton de Bruijn ondergebracht. Voor het archief zal in De Meern ruimte worden gezocht.

- in de kring van eigen relaties ICASSI promoten;
- het schrijven van een brief aan de leden;
- een uitvoerig interview over I.P. en onderwijs in het weekblad Uitleg van het Ministerie van Onderwijs.

Aan de voorbereiding van andere activiteiten waarvan hierna verslag wordt gedaan, is vanzelfsprekend ook de nodige energie besteed.

Openingsbijeenkomst

Aan ons land was gevraagd het eerste deel van de openingsbijeenkomst op zondagavond te vullen.

Door mv. M. vonk werd in een korte toespraak de aanwezigen welkom geheten. Hierna werd door dhr. Joosten aandacht besteed aan de nationaliteit van de deelnemers en de frequentie van deelname aan ICASSI.

Dit alles was nog min of meer standaard. Onze nooit te vergeten "openingsstunt" moest toen nog komen.

In een met woordspelingen doorspekte tekst ging mv. van Eldert in op allerlei betekenissen van "tuinkers". Op een groot bord was in aarde door ons met het zaad van tuinkers in grote letters 25 gezaaid.

Dit bord is later bij de ingang van de aula neergezet zodat de aanwezigen na vier dagen een prachtige groene 25 zagen.

In een demonstratie werd getoond hoe tuinkers op watten en wat water in een plastic bakje of op een schoteltje kan groeien. Het geheel eindigde in het uitreiken aan ieder van een zakje tuinkers met daaraan gehecht een toepasselijke spreuk.

Enkele spreuken:

A plant needs water, like a man encouragement.

Although I am small, I am strong.

ICASSI '92 : ENIGE INDRUKKEN

Inleiding

Van 26 juli tot 7 augustus is in de afgelopen zomer voor de 25 ste keer de internationale zomerschool voor Individual Psychologie gehouden. Deze jubileum bijeenkomst vond plaats in Noordwijkerhout in het voor de opzet van ICASSI uitermate geschikte Leeuwenhorst Congres Centrum. De door Dreikurs opgezette internationale school werd voor de vierde maal in Nederland gehouden. Er waren ruim 300 deelnemers uit zo'n 16 landen aanwezig. Deze keer was er de nodige aandacht voor vertegenwoordigers uit Oost-Europa: Polen, Tsjecho-Slowakije, Letland, Litouwen en Wit-Rusland. Uit ons land waren 8 deelnemers aanwezig. In deze bijdrage enkele indrukken van deze zomerschool, gehouden in stralend zomerweer.

Nederlandse inbreng

In het najaar was de NWIP al benaderd voor het verlenen van medewerking aan ICASSI. Reeds op het congres van 1991 in Ierland waren er diverse afspraken gemaakt met mv. Vonk. In het bestuur van de NWIP werd besloten een voorbereidingscommissie in te stellen bestaande uit mv. M. van Eldert, mv. M. Vonk, dhr G. Kulker en dhr. Th. Joosten.

Een van de belangrijke taken is zeker geweest het promoten van deelname aan deze zomerschool. Activiteiten in dat kader zijn geweest:

- verspreiding van de bekende blauwe Engels- en Duitstalige brochures met alle informatie over ICASSI;
- het opstellen en verspreiden van een Nederlandse folder;

Internationale betrekkingen

Er zijn contacten over het in Nederland te houden Icassi.

Overleg STIP-NWIP

Er zijn enkele bijeenkomsten geweest, die resulteerden in praktische samenwerking. Er is 1 gezamenlijk tijdschrift verschenen, "I.P. verkenningen".

A.M. Augustijn

Notulen algemene ledenvergadering NWIP

Aanwezig: 13 leden (inclusief bestuursleden)

1. Opening door de voorzitter.
2. Notulen ledenvergadering 1990. Per acclamatie aanvaard.
3. Verslag secretaris. Zal in tijdschrift verschijnen.
- 4a. Verslag van de penningmeester. Toegelicht en per acclamatie aanvaard.
- 4b. Verslag kascommissie. De penningmeester wordt decharge verleend. Dhr. van Hee treedt af. Dhr. de Zwart treedt toe. Mv. Strobosch blijft zitten.
- 4d. Begroting. Deze wordt eveneens goedgekeurd.
5. Met dank voor het verzette werk binnen het bestuur, treden af mv. M. Vonk, dhr. A. de Bruijn, dhr. C.C. De Keyser. Mv. A.M. Augustijn en dhr. Th. Joosten zijn afgetreden en herkozen. Dhr. J. van Cleeff komt het bestuur versterken.
6. Stand van zaken adviescommissie. Vanwege de hoeveelheid werk is de adviescommissie gevormd. Hierin zitten: Dhr. A. de Bruijn, dhr. G. Kulker, dhr. C.C. De Keyser, dhr. B. Meijer en mv. M. Vonk. Het reglement van de adviescommissie wordt in de vergadering vastgesteld.

7. Rondvraag.

G. Kulker maakt melding van de samenwerking met de STIP, o.a. rondom het tijdschrift. De STIP heeft tegenslag moeten incasseren en heeft derhalve voorlopig alle activiteiten stil gelegd. Ook ontbreekt belangstelling bij de achterban. De gezamenlijke uitgave van het tijdschrift heeft hierdoor vertraging opgelopen. Omdat de STIP en de NWIP in doelstelling verschillen, heeft gebrek aan belangstelling van de achterban minder effect bij de NWIP.

Dhr. de Zwart doet navraag bij het algemene vooruitzicht. Naar aanleiding hiervan staan we even stil bij de activiteiten van het afgelopen jaar.

Samenstelling van het bestuur

Gerard Kulker	voorzitter
Joost van Cleeff	secretaris
Theo Joosten	penningmeester
Annemarie Augustijn	lid
Marieke van Eldert	lid

Om de cursusactiviteiten meer aandacht te kunnen geven, is een adviescommissie in het leven geroepen. Met het opstellen van het reglement is een goede taakafbakening tussen bestuur en adviescommissie gemaakt.

Samenstelling adviescie

Prof. C.C. De Keijser
A. de Bruijn m.a.
drs. M. Vonk
J. de Zwart
G. Kulker

internaliserende als externaliserende verklaringen worden gegeven.

Bijvoorbeeld als iemand vanuit zijn beroep tot voor kort met asbest werkte en thans aan een ongeneeslijke vorm van kanker lijdt, is dat duidelijk een van buitenaf komend onheil geweest. Toch speelt de persoonlijkheid/levensstijl van de persoon in kwestie een rol in de houding t.o.v. het ziekteproces. En op grond van de proeven van dr. Brosschat en anderen heeft die houding een invloed op het afweersysteem.

Andersom, als een persoon ernstig lijdt onder acuut optredende verlamingsverschijnselen na een ernstig conflict, kan ook een andere redenatie gevolgd worden als de persoon bekend staat als een ernstig hysterische persoonlijkheid.

Zo'n benadering van ziekte maakt het er niet eenvoudiger op. Men moet dan leren alle verschijnselen "terug te leggen" in de persoonlijkheid en complexer kijken dan een eenzijdige benadering suggereert als mogelijkheid.

Ook sociaal culturele factoren spelen een rol. Zo heeft antropologisch onderzoek uitgewezen dat het universeel biologische feit van het ophouden van de menstruatie en het veranderen van de hormoonspiegel niet tot een ziekte-ervaring hoeft te leiden.

Kortom de dialoog tussen lichaam en geest is op te vatten als een kleurrijk en creatief gebeuren.

Wie binnen onze kring durft en kan een bijdrage leveren t.a.v. de integratie en een bredere kijk op ziekzijn en welzijn?

Graag bericht aan de redactie.

Gerard Kulker

Er is veel kritiek op therapeuten die dit als uitgangspunt kiezen voor hun behandeling. Zij vinden vooral de medici tegenover zich met bewijzen voor echt lichamelijk lijden.

De discussie overziende wordt het tijd dat de mensen Adler in dat opzicht gaan herontdekken en gaan inzien dat de mens een ondeelbare eenheid is en een samenspel, dialoog tussen lichaam en geest.

De mens is noch alleen vanuit het medische noch alleen vanuit een psychische visie te beschouwen.

De energie om elkaar te bestrijden zou dan ook terwille van de kwaliteit van ons leven beter gestoken kunnen worden in het doorgronden van de creatieve dialoog tussen lichaam en geest.

Het is echter meer dan een andere benadering. Het vraagt ook op sommige punten een verandering van onze instelling of cultuur.

In onze westerse wereld wordt "ziek zijn" in eerste instantie nog veelal gezien als een extern - van buiten komend - onheil. Op zich niet zo onlogisch in en cultuur waar mensen zich souverain en autonoom wanen op grond van hun plek in de wereld. Gezien de voortschrijdende wetenschap worden veel processen beheerst of hulpmiddelen hiertoe uitgevonden.

Ziek worden/zijn is dan te beschouwen als een aanslag op het ideaalbeeld. Tenzij men durft te concluderen dat er iets mis is met het (te) ideale zelfbeeld.

Het probleem (de oorzaak van de ziekte) tussen de oren plaatsen is het lokaliseren van het probleem in een poging het opnieuw beheersbaar te maken.

Was het maar zo simpel!

Het is op zich begrijpelijk dat er zo'n fel verzet vanuit bepaalde hoeken komt op deze visie.

Er is echter meer dan de tegenovergestelde meningen.

Voor ziekten kunnen naar gelang hun voorkomen zowel

Cursisten die met goed gevolg deelnamen

Blok I Casuïstiek, Blok II Oudergroepen, Blok III Onderwijs:

I-II-III	E. van Lingen	Utrecht
I	L. Miedema	Diemen
I-II-III	M. Hurts	Nieuwegein
I	W. Breedveld	Enschede
I	A. Nijdam	Utrecht
I-II-III	M. Schoute	Leidschendam
I-II-III	S. Wijsbroek	Utrecht
I- -III	A. van Heijningen	Zwolle
I-II-III	J. Schraven	Zutphen
I	M. Herbrink	Zwolle
III	S. Feenstra	Rotterdam
III	E. Meijer	Heino

Wijziging secretariaten

Cursussecretariaat:

Drs. Marieke Vonk
Dalkruidstraat 17 c
3053 DE Rotterdam
tel: 010-4221921

Secretariaat NWIP:

Joost van Cleeff
Leeuweriklaan 32
3055 EC Rotterdam
tel: 010-4187721

Themanummer

Bij het verschijnen van dit nummer van Individual Psychologische Verkenningen is een bemoedigend aantal reacties binnen gekomen.

In overleg met het bestuur zal na bundeling een aanzet worden gemaakt voor bepaalde ledenactiviteiten.

**MAAR.....
ONDANKS DAT HEBBEN WE
NOG MEER REACTIES NODIG
DUS....**

"Ontdek de psychologie"

Onder die titel start Teleac een 26 delige serie over het vakgebied psychologie.

Televisie:

Uitzendingen starten op 1 oktober 1992. De eerste 8 op donderdagavond van 23.25 - 23.55 uur op TV 2. Vanaf de 9e uitzending wordt uitgezonden op de zaterdagochtenden van 10.00 - 10.30 uur.

Radio:

Er zijn 12 radio uitzendingen gepland. Wekelijks vanaf 8 oktober 1992 op Radio 5 van 22.30 - 23.00 uur.

Studieboek:

Titel: "Ontdek de psychologie." Te verkrijgen door overmaking van f 59,90 op postgiro 544232 ten name van Teleac of via de boekhandel.(ISBN 90-6533-296-0)

In navolging van de mening dat de geest het lichaam beïnvloedt is een nieuwe stroming aan het opkomen. Ziekte zit "tussen je oren", beweert deze nieuwe beweging van therapeuten.

Anderen bestrijden dit fel en noemen deze beweging de "orenmafia".

Een botsing van uitersten, die het onderzoek naar de dialoog tussen lichaam en geest geen goed doen.

In het onderzoek van prof. dr. Koolhaas zagen we dat het zelfbeeld van invloed is op ons lichamelijk functioneren. Maar hoe doelbewust kunnen we met ons denken de kwaliteit van ons leven verbeteren? Is er een relatie tussen ziekte en persoonlijkheid?

Alfred Adler sprak al over het orgaandialect en de orgaanminderwaardigheid. (Fischer. Studie Ueber Minderwertigkeit von Organen. Alfred Adler.)

In navolging van wat Adler in 1927 al schreef, geven ook thans een aantal therapeuten overzichten van ziekten en hun betekenis.

Een paar voorbeelden:

- Blaasziekten houden verband met druk. Aanvankelijk psychische druk wordt naar omlaag weggedrukt, tot in de blaas en daar als lichamelijke druk ervaren.

- Keelproblemen duiden op ingeslikte (niet geuite) kwaadheid en verstikte creativiteit. Immers de keel vertegenwoordigt het vermogen om "ik ben..." te zeggen.

- Diabetes is een aandoening, die vrijwel volledig verband houdt met problemen op het gebied van de 'eigen verantwoordelijkheid' en ontstaat uit 'wrokgevoelens'.

- Misselijkheid wil zeggen dat men zich ontdoet van indrukken, die men niet wil inlijven of integreren.

Mensen kunnen dus een metafoor gebruiken om uitdrukking te geven aan innerlijke (psychische) processen.

In zo'n situatie gebracht werd elke rat geïnfecteerd met schapenbloed om na te gaan hoe sterk de afweerreactie zou zijn. Daartoe werd het aantal afweercellen bepaald in de milt. Ballieux vond een duidelijk verband tussen het geobserveerde konfliktgedrag en de immuunrespons. Maar bovendien bleek dat die koppeling teniet gedaan kon worden door de zenuwbanen naar de milt te blokkeren.

Het experiment ondersteunt de veronderstelling dat de zenuwuitlopers signalen afgeven aan de afweercellen. Ze kunnen zogeheten neurotransmitters afscheiden: signaalstoffen die in de onmiddellijke omgeving een effect teweeg brengen. Men speurt thans verder naar verantwoordelijke mechanismen, die een plaatselijke immuunrespons onderdrukken. Zouden uitsluitend de overal rondspoelende hormonen de verbindende schakel vormen, dan was een lokaal effect onmogelijk, zo meent men.

Kortom er kan worden gesteld dat naast erfelijke eigenschappen van personen ook levenservaringen, het karakter en de wijze waarop iemand dagelijkse irritaties ervaart een rol spelen in het zich lichamenlijk welbevinden. Een en ander laat zich begrijpen vanuit de dialoog tussen lichaam en geest. Het doorgronden van deze dialoog is een actueel onderwerp, waarover het laatste woord voorlopig niet is gezegd.

In de serie Medisch Centrum West op de televisie heeft iedereen kunnen aanschouwen hoe dokter Brouwer de kanker in zijn lijf visualiseerde. Hij tekende de kankercellen op papier en isoleerde die door ze op papier aan te vallen. En zowaar hij genas. Vanwege het visualiseren en de voorgeschreven medicatie. Een goede combinatie tussen de geestelijke en de lichamenlijke gezondheidszorg. Maar zover is het in de praktijk nog niet altijd.

ACTIVITEITEN AGENDA

- maart '92: Studiekring bijeenkomst:
'Overdracht en tegenoverdracht.
- april '92: I.P. en onderwijs: cursus t.b.v. schoolteam te Nijmegen
- mei '92: Studiekring bijeenkomst
- juli-aug '92: ICASSI: zie verder "Weg in eigen land"
- 28 nov. '92: Ledenvergadering NWIP

Internationale activiteiten

From August 01 till 05 1993, the 19th International Congress of Individual Psychology will take place in Budapest/Hungary. Congress site will be the 'Simmelweiss Medical University'. Under the main topic 'Diversities in Individual Psychology and their Resolution' lectures and discussions will be held on subjects as of theory and research of the therapeutic process, clinical and psychodynamical aspects of disorders, Individual Psychological theories and concepts of man as well as of political and cultural problems. Registrations of papers are kindly requested until September 15, 1992 together with a summary of the topic at the address of Horst Gröner, Secretary-General of the International Association of Individual Psychology, Ruffinstr. 10, D-8000 München 19, Germany. Fax 0049-89-168138.

KIND EN VERANTWOORDELIJK ZIJN

In de week van 25 januari 1992 vond in Amsterdam een internationale conferentie plaats over Kinderombudswerk.

De centrale vraag voor de deelnemers was: Hoe kan worden bevorderd dat kinderen hun rechten gebruiken?

Rechten geven aan kinderen, ontaard al snel in een discussie tussen volwassenen en een inschatten van die kant wat kinderen aankunnen. Of wel: welke verantwoordelijkheid zij kunnen dragen? Want gebruik maken van rechten moet op een verantwoordelijke wijze gebeuren.

Wat kan een kind aan?

Als volwassenen daarover aan het discussiëren slaan, ligt een spraakverwarring zoals die in Babylon al snel op de loer. Zo betoogt de een dat in de derde wereldlanden kinderen van vijf, zes jaar in staat zijn op straat te overleven. Een ander meent dat kinderen stemrecht moeten krijgen, omdat uit onderzoek is gebleken dat de politieke wereld van het kind al vorm krijgt voor de basisschool en is afgerond rond het dertiende levensjaar. Kortom vanuit de westerse landen meent men dat kinderen te weinig verantwoordelijkheid krijgen en rechten hebben. Een luxe probleem? De derde wereldlanden beperken zich in hun reactie tot het beschrijven van de ellende. Het opheffen van de ergste nood gaat voor hen vooraf of valt samen met het in praktijk brengen van de mensenrechten.

Voor mij is opvallend in dit geheel dat kennelijk veel wordt gedacht in termen van het geven van verantwoordelijkheid en rechten.

Vooraf overheden krijgen hierbij een belangrijke rol toebedeeld, als een soort super-ouder.

door in de reacties van het immuunsysteem.

"De mate waarin het immuunsysteem reageert op een stressvolle situatie is sterk afhankelijk van het gevoel van controle dat de proefpersoon heeft over zijn situatie," zegt Brosschot. "Bij leraren, die doorgaans heftig reageren op dagelijkse irritaties en het gevoel hebben geleefd te worden, kun je meten dat de afweerreactie bij stress minder krachtig is."

Hier manifesteert zich de wisselwerking tussen lichaam en geest. Het afweersysteem wordt dus medebepaald door het persoonlijk oordeel dat de proefpersoon heeft over de dagelijkse loop der dingen.

In Individualpsychologische termen is er dus een relatie tussen de tendentieuze apperceptie van elk mens en het functioneren van het afweersysteem.

Volgens prof. dr. Ballieux van de rijksuniversiteit van Utrecht zijn er twee theoretische mogelijkheden:

1. De hersenen kunnen regelen dat er hormonen worden vrij gelaten, die via de bloedbaan overal in het lichaam komen. Dat zouden de boodschappers voor het immuunsysteem zijn.

2. Alle lymfoïde organen zijn via zenuwbanen met de hersenen verbonden. Via het zenuwstelsel zelf kan dus ook de boodschap worden doorgegeven.

Samen met de farmacologen van het Rudolf Magnus Instituut in Utrecht vond Ballieux in de volgende proef een aanwijzing:

Ratten werden op een fel verlicht loopplankje geplaatst dat verbonden was met een veel aantrekkelijker donker hokje naar ratten maatstaven. Koos de rat voor dit donkere hokje, dan ontving het binnen een ongevaarlijke, maar onaangename schok. Ratten begrijpen dat hier sprake is van een dilemma. Deze ernstige twijfel leidt bij de rat tot een intern conflict dat gepaard gaat met emotionele spanning.

niet onder teveel psychische druk stonden.

De stelling betoogt overigens niet dat elke infectie te herleiden is tot psychische druk.

Wel stelt ze dat er relatie is tussen onze vatbaarheid voor infecties en de conditie waarin ons afweersysteem verkeert. En een van de factoren die de conditie van ons afweersysteem beïnvloedt, is psychische druk.

De Amerikaanse psycholoog R. Glaser toonde in 1987 aan dat het afweersysteem van eerstejaars studenten tijdens de tentamen weken enigszins derailleert. De immuunresponsde activatie van afweercellen die optreedt tegen een lichaamsvreemde stof- viel in die periode aanmerkelijk lager uit dan normaal.

Dichter bij huis trokken dierfysiologen aan de Rijksuniversiteit Groningen dezelfde conclusies uit stress-proeven in het laboratorium. Zij ontdekten dat de machtsverhoudingen in een groep ratten zich weerspiegelen in hun afweersysteem. Gedragfysioloog dr. J. Koolhaas bepaalde de immuunrespons in het bloed van bazige en ondergeschikte typen in het rattenhok.

De sociale spanning waaronder elk dier functioneert verschilt, omdat een dominant dier doorgaans wint en een ondergeschikte verliest. Naast de sociale situatie spelen ook persoonlijkheidsverschillen een rol.

Er is een onderscheid te maken in drie types:

A-type: het dier dat er tegenaangaat;

B-type: het dier dat rustig de kat uit de boom kijkt;

C-type: de sociale out-cast;

Naar mensen geredeneerd zijn de drie types:

A-type: een agressieve strever;

B-type: de rustige afwachter;

C-type: de binnenvetter, die geregeld beheerst wordt door opgekropte woede.

De manier waarop het individu stress waardeert, werkt

Maar... de andere kant van het geven is het ontvangen. Het kenmerk van ontvangen is dat de ontvanger in zekere zin afhankelijk is van de gever.

En dat is volgens mij de kern van het gevaar om dit soort discussies te laten mislopen. Zij is te veel een theoretische discussie in een ivoren toren, die het contact met de wereld en/of het kind dreigt kwijt te raken.

Een kenmerkend voorbeeld van zo'n gevaarlijk theoretisch opgebouwde discussie zit bijvoorbeeld in hetgeen de politoloog B. Franklin o.a. aan de orde stelde.

"Kinderen worden geacht geen beslissingen te nemen, omdat ze niet rationeel kunnen denken en dus verkeerd zouden beslissen. Maar volwassenen doen dat ook. Kijk maar naar de geschiedenis: volwassenen hebben veel fouten gemaakt. Bovendien betekent het recht iets te mogen doen, niet dat je alleen het goede mag doen. Het is een recht om fouten te mogen maken."

"Dat kinderen niets zouden weten van politiek geldt net zo hard voor veel volwassenen en we moeten er geen dubbele standaard op na houden. Mensen krijgen het stemrecht niet omdat ze specialist in iets zijn, maar omdat het eerlijk is dat ze het hebben."

Al met al is een ding duidelijk. Het is gevaarlijk om absolute grenzen te stellen, hoe dan ook.

Dat gevaar zit vooral in het feit dat zulke grenzen van buitenaf komen. Zij worden teveel van buitenaf en door anderen bepaald.

Het gaat hier echter om kinderen. Het beeld dat ieder van ons heeft, bepaalt de grenzen. Maar het beeld van het kind met al zijn eigenschappen en vaardigheden, al dan niet in de dop, moet het uitgangspunt zijn.

Het kind miste ik in bepaalde onderdelen van de conferentie. Zowel qua aanwezigheid en als uitgangspunt. Er wordt te veel gesproken namens het kind. Toch werden er ook

heel ware dingen gezegd.

Bijvoorbeeld: fouten maken is niet doorslaggevend of men wel of niet het recht heeft bepaalde verantwoordelijkheden te dragen. En men heeft een "recht" om fouten te maken.

Aanvullend hierop stelt dan de **individualpsychologie** dat het van belang is, dat men van zijn 'fouten' en de natuurlijke en/of logische gevolgen lering trekt.

"Immers", zo stelt Alfred Adler, "zwemmen heeft men ook stap voor stap geleerd. En niet door direct als ongeoefende in het diepe te springen."

Waarmee hij voor een juiste lering inclusief nog andere fenomenen aanvoert; de omstandigheden en een ander die je leert de opgave aan te kunnen.

Van daaruit kan dan worden gesteld dat kinderen van vijf of zes jaar misschien in de derde wereld wel op straat kunnen overleven, maar de omstandigheden deugen niet en een vertrouwd persoon, die het kind wegwijs maakt, ontbreekt.

De jongeren in Brazilië hebben op straat geleerd te overleven d.m.v. diefstal en georganiseerde misdaad, daarmee voor de overheid een probleem creërend, met als gevolg de moord-commando's.

Opvoeden tot verantwoordelijkheid .

Flekko, psychologe uit Noorwegen, stelde dat kinderen, die verantwoordelijkheid hebben, leren dat ze keuzes kunnen maken en een bijdrage leveren aan de veranderingen in hun omgeving.

Daarmee worden ze serieus genomen en hebben invloed. Dit zelfbeeld leidt tot minder depressies en een geringere kans op zelfmoord.

Zivit Abramson, psychologe bij het Alfred Adler Instituut in Tel Aviv, wees op de belangrijke rol, die de omgeving

waarin het kind opgroeit speelt. Het eerste milieu, in onze cultuur het gezin, is het oefenterrein van het kind. Daar leert het in eerste instantie hoe het straks zijn plaats kan vinden in de samenleving.

Zij gaf als voorbeeld de familieraad, een goede les in democratie. Het kind wordt geactiveerd om verantwoordelijkheid te dragen. Het leert dat rechten van de een rechten en behoeften van de ander kunnen beperken. En hoe dat geheel vanuit het in een gemeenschap leven wordt opgelost, waarbij ieder wordt recht gedaan in plaats van toegekend.

Haar bijdrage aan de conferentie was daarmee een aanzet tot het kinderen opvoeden tot het dragen van verantwoordelijkheid. Het leiden tot bekwaam handelen in een gemeenschap met anderen. Een aanzet, die een verdere realisatie verdient en actueel is in onze tijd.

Voor de N.W.I.P. een aanzet om op voort te gaan!

Gerard Kulker

DIALOOG TUSSEN LICHAAM EN GEEST

In oktober 1991 promoveerde dr. J. Brosschot, psycholoog, met de bewijsvoering voor de stelling: psychische druk doet iets met het afweersysteem en beïnvloedt daarmee de vatbaarheid voor infecties.

Een open deur, zo lijkt het op het eerste gezicht. En allemaal kennen we onze voorbeelden om deze stelling te staven. Met naam en toenaam kunnen we benoemen hoe het kwam dat die en die ziek werd.

Het wordt wel lastiger als we over minder onschuldige ziekten praten als een griepje. En nog minder eenvoudig als we zelf ziek zijn en iemand ons vraagt of we de laatste tijd